

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Хмельницький національний університет
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка
Тернопільський осередок Наукового товариства імені Шевченка
Тернопільський відділ Українського географічного товариства

**ПОДІЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ – 2025. НАУКОВИЙ ПРОСТІР:
МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ НАПРЯМИ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД**

*Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої
25-ій річниці створення кафедри геоecології та гідрології Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
і 10-ій річниці початку створення територіальних громад в Україні*

**6-7 листопада 2025 року
м. Тернопіль**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University
Khmelnyskyi National University
Kremenets Taras Shevchenko Regional Academy of Humanities and Pedagogy
Ternopil department of Ukrainian Geographic Society
Ternopil center of Shevchenko Scientific Society**

**«PODILLIA READINGS - 2025. SCIENTIFIC SPACE:
INTERDISCIPLINARY DIRECTIONS AND STRATEGIES FOR THE
DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES»**

Materials of the international scientific-practical conference
*dedicated to the 25th anniversary of the establishment of the Department of
Geoecology and Hydrology at Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical
University and the 10th anniversary of the establishment of territorial communities
in Ukraine*

6-7 November 2025

**Ternopil
2025**

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Хмельницький національний університет
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса
Шевченка
Тернопільський осередок Наукового товариства імені Шевченка
Тернопільський відділ Українського географічного товариства

**«ПОДІЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ – 2025. НАУКОВИЙ ПРОСТІР:
МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ НАПРЯМИ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»**

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 25-ій річниці створення кафедри геоекології та гідрології
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира
Гнатюка і 10-ій річниці початку створення територіальних громад в Україні

Тернопіль
2025

УДК 91:502/504]:005.745(06)

М11

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради географічного факультету
Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка
(протокол №3 від 05.11.2025 р.)*

Члени редакційної колегії: д.г.н, професор **Любомир ЦАРИК**, к.г.н., доц. **Любов ЯНКОВСЬКА**, к.г.н., доц. **Ірина БАРНА**, к.г.н., доц. **Світлана НОВИЦЬКА**, к.г.н., доц. **Надія СТЕЦЬКО**, к.г.н., доц. **Ігор ЧЕБОЛДА**, доктор філософії (Ph.D) **Ігор КУЗИК**.

Подільські читання-2025: науковий простір: міждисциплінарні напрями та стратегії розвитку територіальних громад: матеріали міжнародної наук.-практ. конф., присвяченої 25-ій річниці створення кафедри геоекології та гідрології у Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка і 10-ій річниці створення територіальних громад в Україні (6-7 листопад 2025 р.). За ред. проф. Л.П. Царика. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2025. 185 с.

У матеріалах конференції висвітлено актуальні проблеми міждисциплінарних геоекологічних досліджень. Проаналізовано світовий і європейський досвід інтеграційних процесів сучасних природничих досліджень. Висвітлено актуальні питання екологічної освіти та просвітництва. На конкретних матеріалах досліджено широке коло актуальних геоекологічних, суспільно-географічних та екотуристичних проблем територіальних громад України.

УДК 91:502/504]:005.745(06)

©Колектив авторів, 2025

Двадцятидворічний період розбудови спеціальності «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка сприяв розширенню сфери підготовки фахівців у вузі за рахунок нових непедагогічних напрямів, формуванню фахового колективу випускової кафедри та зростання його ролі у системі екологічної освіти і просвітництва Подільського регіону, підготовці сотні кваліфікованих фахівців з екології, розробці наукових засад охорони природи та збалансованого природокористування.

Список використаних джерел:

1. Екологічна географія: історія, теорія, методи, практика: Матеріали II міжнародної наукової конференції. (Тернопіль, 27-29 травня, 2004.). Тернопіль: ТДПУ. 2004. 188 с.
2. Еколого-географічні дослідження в сучасній географічній науці: Матеріали міжнародної наукової конференції. (6-7 жовтня, 1999 р.). Тернопіль: ТДПУ, 1999. 144 с.
3. Подільські читання. Географія, біологія, екологія, охорона природи. Матеріали 2-ї міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 23-24 травня 2013 року). Тернопіль: СМП «Тайп», 2013. 291 с.
4. Царик Л.П., Янковська Л.В., Царик П.Л., Вітенко І.М. Обласний еколого-краєзнавчий проект «Твій рідний край» в системі екологічної освіти і виховання. Екологічний шлях у майбутнє: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конференції (Умань, 29-30 березня 2012 р.) Київ: Наук. світ, 2012. С.162-165.
5. Царик Л.П. Вклад М.П. Чайковського у розвиток заповідної справи України і Тернопілля. Подільські читання: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (23-24 травня 2013 року). Тернопіль: СМП «Тайп», 2013. С.3-5.
6. Царик Л.П. Десятилітня діяльність кафедри геоекології Тернопільського національного педагогічного університету: здобутки, проблеми, перспектива. *Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: географія.* №2. 2010. С. 3-6.

ЗАСТОСУВАННЯ ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИВЧЕННІ ТАФАЛЬНИХ ЛАНДШАФТІВ ВОЄН

Мищенко О.В.

mischenko.olena@vnu.edu.ua

Волинський національний університет імені Лесі Українки

The interpretation of the term tafal landscape is substantiated. The main sciences and non-scientific sources are determined, the achievements of which are expedient to apply when studying tafal landscapes, in particular, sacred landscape science, history, political science, social geography, ethnocultural values of society. An analysis of the location of historical monuments of Ukraine, which are dedicated to military burials, is carried out. 70 monuments represented by memorials and mass graves, which were destroyed/damaged as a result of Russian aggression, are identified.

Key words: *transdisciplinary approach, tafal landscape, war, Ukraine.*

Концепція трансдисциплінарності виникла в 1970–1990-х рр. як новий підхід до вирішення складних наукових проблем. Трансдисциплінарність визначається як форма міждисциплінарного підходу, яка забезпечує поєднання наукових знань різних дисциплін з інформацією з ненаукових джерел [3]. Цей термін одним із перших запропонував швейцарський науковець Ж. Піаже під час дебатів із французьким математиком А. Ліхнеровичем і австрійським астрофізиком Е. Янчем на міжнародному семінарі у Франції (1970 р.) [6; 7]. Ж. Піаже вказував, що застосування трансдисциплінарного підходу

забезпечує тісний взаємозв'язок між науково-дослідницькими напрямками. Цей підхід характеризується методологією, яка має бути узгодженою із сприйняттям суспільної цінності [9], цілеспрямованою інтеграцією носіїв знань в тому числі поза наукою [8;10].

Іменувати поховальні ландшафтні комплекси «тафальними» у 2000 р. запропонував В. Пащенко під час підготовки конференції «Ландшафт і сучасність» (м. Вінниця). В. Воловик вперше застосував термін «тафальний ландшафт» у матеріалах цієї конференції і у подальшому його досліджував [1]. Тафальний ландшафт доцільно розглядати як складну природно-антропогенною чи антропогенну систему, що має чіткі межі, охоплює поховання, природну, антропогенно-техногенну складові частини, людину чи групу людей, які через перцепційні чинники вважають таку систему об'єктом поклоніння та пошани [4; 5].

Під час вивчення тафальних ландшафтів воєн доцільно застосовувати наукові здобутки і ненаукові джерела, зокрема:

– сакральне ландшафтознавство, яке сформувалося на основі синергії природничого та антропогенного ландшафтознавства й вивчає закономірності формування, організаційні засади функціонування, особливості використання та збереження сакральних ландшафтів [7]. Тафальні ландшафти розглядаються нами як підклас сакральних ландшафтів;

– історія досліджує не лише причини, політичні цілі воєн, а і їх вплив на суспільство;

– суспільна географія визначає просторовий розподіл й розміщення тафальних ландшафтів в межах досліджуваних територій;

– політологія забезпечує вивчення впливу політичних систем на культурні цінності суспільства;

– етнокультурні цінності суспільства, які впливають на організацію тафального ландшафту конкретної території (рис. 1).

Рис. 1. Візуалізація трансдисциплінарного підходу під час вивчення тафальних ландшафтів воєн

Тафальний ландшафт досліджується як підклас сакрального, оскільки його формування і функціонування пов'язано з культом, ритуалом, символом чи обрядом. Воєнні поховання сакралізують територіальну систему, маркують ландшафт й характеризуються властивістю обмежувати реальний простір [5; 7]. Організаційні засади таких систем ґрунтуються на принципі поляризації функцій, який засвідчує несумісність тафального ландшафту наприклад із розважальними комплексами. Крім того, в Україні під час формування тафального ландшафту доцільно враховувати санітарні правила та норми, які повинні узгоджуватися із ландшафтними характеристиками локальної території

До 2014 року, тобто до початку російської агресії в Україні, більшість тафальних ландшафтів воєн були приурочені до поховань Другої світової війни й іменуються –

братськими могилами, меморіалами, меморіальними комплексами. Ці території, зазвичай, охороняються як пам'ятки історії місцевого чи національного значення. Аналіз розміщення таких пам'яток у межах адміністративних областей України показав, що найвищий показник їхньої концентрації (на 1 тис. км²) зафіксовано у Сумській (36), Полтавській (16), Херсонській (13) та Луганській (13) областях.

Використовуючи матеріали Державної служби України з питань етнонаціональної політики та свободи совісті, Міністерства культури та інформаційної політики, офіційних звітів моніторингових організацій, інтернет-джерел досліджено пам'ятки історії, представлені меморіалами, братськими могилами, зруйновані або пошкоджені під час російсько-української війни. Результати цього дослідження свідчать про те, що з 22.02.2022 по 25.09.2023 рр. зруйновано або пошкоджено 70 меморіалів та братських могил (табл. 1).

Таблиця 1

Зруйновані / пошкоджені російською агресією тафальні ландшафти воєн		
Адміністративна область	Категорія пам'ятки історії	Кількість зруйнованих / пошкоджених пам'яток
Донецька	меморіальні комплекси/братські могили	20
Харківська	меморіальні комплекси/братські могили	10
Чернігівська	братські могили	6
Київська	меморіал	1
	братські могили	11
Луганська	братські могили	5
Сумська	братські могили	5
Запорізька	братські могили	8
	меморіал	1
Херсонська	братські могили	2
Миколаївська	братські могили	1

Висновки. При вивченні тафальних ландшафтів доцільно застосовувати трансдисциплінарний підхід, який ґрунтується на врахуванні здобутків сакрального ландшафтознавства, історії, політології, суспільної географії, а також сформованих етнокультурних цінностей суспільства. Результати аналізу розміщення пам'яток історії, приурочених до військових поховань, фіксують найвищу їх концентрацію у Сумській, Полтавській, Херсонській та Луганській областях. Російсько-українська війна призвела до втрати значної частки національної спадщини в тому числі й пам'яток історії, представлених меморіалами та братськими могилами переважно часів Другої світової війни. Подана візуалізація трансдисциплінарного підходу під час вивчення тафальних ландшафтів воєн має неповний перелік. Дослідження цієї проблематики стане метою наших подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Воловик В. М. Тафальні ландшафти. Ландшафти і сучасність. 2000. С. 197-199.
2. Державний архів Волинської області, ф. 338, Р-20
3. Круглов І. С. Трансдисциплінарна геоєкологія. Монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 292 с.
4. Міщенко О. В. Історико-географічні аспекти формування та функціонування тафальних ландшафтів. *Науковий вісник Херсонського державного університету, серія: Географічні науки*. 2019. № 10. С. 42–47 <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2019-10-6>

5. Міщенко О. В. Тафальний ландшафт в структурі міста (на прикладі м. Луцька). *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, серія: Географія*. 2019. № 2 (75). С. 49–54 <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2019.75.8>
6. Міщенко О. В. Трансдисциплінарний підхід у вивченні сакральних ландшафтів. Шацьке поозер'я в контексті змін клімату, Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю від дня народження професора Петліна В. М. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки. 2021. С. 138-139.
7. Міщенко О. В. Сакральний ландшафт: теорія, методологія, практика. Луцьк: Вежа-Друк. 2024. 360 с.
8. Jahn T., Bergmann M., Keil F. Transdisciplinarity. Between mainstreaming and marginalization. *Ecological Economics*. 2012. № 79. P. 1–10.
9. Renn, O. Transdisciplinary Approaches to Understand and Facilitate Transformations Towards Sustainability. In: Rezaei, N. (eds.) *Integrated Science*. Integrated Science, vol 1. Springer, Cham. 2021. P. 127-144 https://doi.org/10.1007/978-3-030-65273-9_7
10. Schuppenlehner-Kloyber E., Penker M. Managing group processes in transdisciplinary future studies: How to facilitate social learning and capacity building for self-organised action towards sustainable urban development? *Futures*, № 65. 2014. P. 57–71 <https://doi.org/10.1016/j.futures.2014.08.012>.

ДОСЛІДЖЕННЯ АГРАРНОЇ ГЕОГРАФІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ДОКТОРА ГРИГОРІЯ ВЕЛИЧКА

Перхач О.Р., Ровенчак І.І.

oxana.perkhach@ukr.net, ir_pavuk@ukr.net

Львівський національний університет імені Івана Франка

The purpose of the article is to analyze the contribution of Dr. Hryhorij Velychko to the study of agrarian geography. The work of the agricultural society «Silskyj hospodar» is characterized. The areas of activity of the scientist in the “Silskyj hospodar” society are considered – the popularization of the latest agricultural technologies at that time, the organization of branches of the society, the publication of printed works on the issues of agricultural production. The educational and scientific work of H. Velychko in the field of agriculture is analyzed. The main works of the scientist in the field of agrarian geography are named. The significance of H. Velychko’s research is described.

Key words: *agrarian geography, Hryhorij Velychko, research areas, pedagogical activity, «Silskyj hospodar».*

У науковій діяльності українського географа і природознавця доктора Григорія Величка проявляються різноманітні напрями досліджень. З 1893 до 1903 р. Г. Величко визначився як вчений-географ. 1894-1905 рр. активно працював в галузі географічного і картографічного українознавства, викладав у семінаріях і гімназіях Львова, Дрогобича, Станіслава, Тернополя. З 1906 до поч. 20-х років ХХ ст. від педагогічної і наукової праці переходить до аграрної і видавничої сфери [4]. 1927-1932 рр. повернувся до наукової діяльності в Українському науково-дослідному інституті географії і картографії у Харкові. Особливе зацікавлення викликає дослідження ним аграрної географії. Прив’язаність до землі пояснюється тим, що Г. Величко виріс у сім’ї хліборобів, а також тим, що сільське виробництво з давніх часів було провідною галуззю господарства. Позитивний вплив на розвиток агрогеографії перейшов Величку від його вчителя, краківського геоботаніка Антоні Ремана.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І. ІСТОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПЕРСОНАЛІЇ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	5
Царик Л.П. З ІСТОРІЇ СТАНОВЛЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЕКОЛОГІЯ, ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЗБАЛАНСОВАНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ» І КАФЕДРИ ГЕОЕКОЛОГІЇ ... У ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В ПЕРІОД 1993-2014 РР.....	5
Міщенко О.В. ЗАСТОСУВАННЯ ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИВЧЕННІ ТАФАЛЬНИХ ЛАНДШАФТІВ ВОЄН.....	10
Перхач О.Р., Ровенчак І.І. ДОСЛІДЖЕННЯ АГРАРНОЇ ГЕОГРАФІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ДОКТОРА ГРИГОРІЯ ВЕЛИЧКА.....	13
Мариняк Я.О., Стецько Н.П. РОЛЬ ГІДРОЛОГІЧНОГО ЧИННИКА У СКЛАДАННІ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ.....	16
Заблотовська Н.В., Данілова О.М., Білоус Ю.П. СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНТЕГРАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНИХ, ЕКОНОМІЧНИХ І СОЦІАЛЬНИХ ПРІОРИТЕТІВ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ.....	20
Evangelos Tsogas ECO-LOGISTICS AS A TOOL FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES.....	22
Галаган О.К., Тригуба О.В., Свіжевська К.В. ПОДРУЖЖЯ РУДЗІНСЬКИХ – ПЕРШІ ВИКЛАДАЧІ-ПРИРОДНИЧНИКИ КРЕМЕНЕЦЬКОГО ОБЛАСНОГО КОМУНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА.....	25
Лісовський А.С., Матвійчук Б.В., Мендерецький В.В., Габрук О.В. СУЧАСНІ ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МІСТА КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ.....	28
Sokol Y. INTEGRATED GEOECOLOGICAL ASSESSMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES.....	32
СЕКЦІЯ ІІ. ГЕОЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ВИМІРАХ	34
Ömer Mert Denizci INTERCULTURAL COMMUNICATION AND GLOBAL COMPETENCE AS CATALYSTS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN TERRITORIAL COMMUNITIES.....	34
Денисик Г. І., Рожі Т.А., Денисик Б.Г. СПЕЦИФІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІЗНАННЯ АНТРОПОГЕННИХ ЛАНДШАФТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	37
Фесюк В.О., Полянський С.В., Пилипчук Г.В., Шидлик О.А. ГЕОЕКОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СТІЙКОГО ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ.....	40
Кузишин А.В. РОЛЬ ПРОСТОРОВОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В ОЦІНЦІ ЇХ СПРОМОЖНОСТІ.....	42
Сонько С.П. ЕКОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО- ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ УКРАЇНИ.....	46
Войтків П.С., Іванов Є.А., Дзядик П.М. СУЧАСНИЙ СТАН ВОДОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ШЕПТИЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	48
Чернюк Г.В. ВПЛИВ ЕРОЗІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА БОНІТЕТ ҐРУНТІВ В ЛАНДШАФТАХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ПОДІЛЛЯ.....	53
Єфремова О.О., Вознюк Р.О. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ У СТАРОКОСТЯНТИНІВСЬКІЙ МІСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ.....	55
Мисковець І.Я., Андрощук І.В., Андрощук О.В. ЕКОЛОГО-АГРОХІМІЧНА ДІАГНОСТИКА ҐРУНТОВОГО ПОКРИВУ ОКРЕМИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД КАМІНЬ-КАШИРСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОГО ПОЛІССЯ.....	58
Янковська Л.В., Новицька С.Р. КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ОПТИМІЗАЦІЇ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ БАЙКОВЕЦЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	62
Гарбар В. В., Придеткевич С. С., Лісовський А. С., Подшивалов А. В. ГІДРОХІМІЧНІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ШТУЧНИХ ВОДОЙМ БАСЕЙНУ РІЧКИ ЖВАНЧИК В СЕРЕДНІЙ ТЕЧІЇ.....	66

Кузик І.Р. РЕПРЕЗЕНТАТИВНІ ПАРАМЕТРИ ГЕОЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ОКРЕМИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	68
Гречко А.А., Радченко Д.Р. ПЕРСПЕКТИВИ ОТРИМАННЯ ЕКОСИСТЕМНИХ ПОСЛУГ ВІД ОЗЕЛЕНЕННЯ ДАХІВ РАДЯНСЬКОЇ ЗАБУДОВИ.....	74
Годзінська І.Л., Кирилюк С.М., Добинда І.П. АЛОХТОННІ РУСЛОВІ НАНОСИ В БАСЕЙНІ РІЧКИ ГУКІВ.....	76
Білецька Г.А., Зіньков Я.М. ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ХМІЛЬНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ.....	80
Шукшин О.С., Гуменюк Г. Б., Яворівський Р.Л., Мацюк О.Б. ПІДХОДИ ДО ВИБОРУ ІНДИКАТОРІВ ЯКОСТІ ҐРУНТУ.....	82
Казімірова Л.П., Масловський А.В. ЛІСОВІ РЕСУРСИ В СТРУКТУРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ ХМІЛЬНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	83
Гулик С.В., Дем'янчук П.М. ВОДНІ АНТРОПОГЕННІ ЛАНДШАФТИ КОЗІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ.....	87
Барна І.М., Кремпович Л.С. ДО ПИТАННЯ АНАЛІЗУ ХІМІЧНИХ ВПЛИВІВ НА СТАН БІОЦЕНОЗІВ.....	91
Кузик І.Р., Чеболда І.Ю. СТРУКТУРА ВОДОКОРИСТУВАННЯ ВОДОГОСПОДАРСЬКИХ ДІЛЯНОК РІЧКИ ДНІСТЕР ВІД ГИРЛА РІЧКИ СЕРЕТ ДО ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ.....	96
Царик В.Л. ГЕОЕКОЛОГІЧНІ ВИМІРИ БАЗОВИХ ПРОБЛЕМ ІВАНІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	100
Козак А.Й., Кузик І.Р. ОПТИМІЗАЦІЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ЯК НАПРЯМ АДАПТАЦІЇ ДО ЗМІН КЛІМАТУ (НА ПРИКЛАДІ КРЕМЕНЕЦЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	103
 СЕКЦІЯ ІІІ. ПРОЕКТУВАННЯ І КАРТОГРАФУВАННЯ ЗАПОВІДНИХ ТА ЕКОЛОГІЧНИХ МЕРЕЖ.....	
Царик Л.П. ЗАПОВІДНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ МЕРЕЖІ: ОБЛАСНИЙ, АДМІНІСТРАТИВНО-РАЙОННИЙ І ЛОКАЛЬНИЙ ВИМІРИ.....	106
Петлін В.М. ОРГАНІЗОВАНІСТЬ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ФУНКЦІОНУВАННЯМ ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЙ.....	111
Зінько Ю. В., Кагало О. О., Мальська М. П., Савка Г. С., Шевчук О. М. ПРОЕКТУВАННЯ ЛОКАЛЬНОЇ ЕКОМЕРЕЖІ ЛЬВІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ТА ЇЇ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ.....	114
Казімірова Л.П., Микитюк М.В. ОБ'ЄКТ СМАРАГДОВОЇ МЕРЕЖІ «ІЗЯСЛАВСЬКО- СЛАВУТСЬКИЙ»: ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗБЕРЕЖЕННЯ.....	118
Царик П.Л. НЕВІДПОВІДНІСТЬ СТРУКТУРИ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ «ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН» ЗАПОВІДНИМ НОРМАМ.....	124
Любинський О.І., Пучка О.В., Жмурко М.О. ОХОРОНА, ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА МОНІТОРИНГ БІОРІЗНОМАНІТТЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ПАРКІВ.....	128
Вікирчак О.К., Площанський П.М., Микитюк Т.П., Гривул Л.М. ШИШКІВСЬКО- ХУДІЇВСЬКА СТІНКА НАД НІЧЛАВОЮ ЯК ЕЛЕМЕНТ ТИПОВОГО ЛАНДШАФТУ КАНЬЙОНОВОГО ПРИДНІСТЕР'Я ТА УНІКАЛЬНИЙ ОСЕРЕДОК БІОРІЗНОМАНІТТЯ.....	132
Клещ А.А., Прокопчук Л.А. TERRA INCOGNITA ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ ХАРКІВЩИНИ: ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ БЕЗ ЗАПОВІДНИХ ОБ'ЄКТІВ ТА ЇХНІЙ ПРИРОДООХОРОННИЙ ПОТЕНЦІАЛ.....	137
Рудакевич І. Р., Фалінський Р. І. ПРИРОДООХОРОННІ ТЕРИТОРІЇ ПРИМІСЬКИХ ГРОМАД М. ТЕРНОПОЛЯ, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ.....	140
 СЕКЦІЯ ІV. ГЕОЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА І ПРОСВІТНИЦТВО. ЕКОТУРИЗМ: СУЧАСНІ ТРЕНДИ.....	
Rudloff Christian, Gesierich Christiane. FOOT PRINTS: RESULTS OF THE QUALITATIVE SURVEY ON CPD OF TEACHERS.....	143
Zhang Jie, Sokol Mariana. DEVELOPING TEACHERS' GLOBAL COMPETENCE FOR EDUCATING SUSTAINABLE AND CULTURALLY INCLUSIVE.....	

TERRITORIAL COMMUNITIES.....	146
Максименко Н.В., Черкашина Н.І. РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ГРАНТОВИХ ПРОЄКТІВ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНИХ ТРЕНДІВ ГЕОЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ПРОСВІТНИЦТВА.....	149
Заставецька Л.Б., Заставецький Т.Б., Майка О.Ю. РОЗВИТОК ТУРИЗМУ НА ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЯХ ЯК АКТИВАТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	151
Вітенко І.М., Миколів З.П. ІНТЕГРАЦІЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ПРАКТИК У НАВЧАННЯ: ДОСВІД ЕКОЛОГІЧНИХ СТЕЖОК.....	153
Чернюк Г.В., Касіяник І.П., Матвійчук Б.В., Матуз О.В. РОЛЬ СУЧАСНИХ ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЕКОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ.....	155
Поплавська І.В., Похила Ю.В. ХАРАКТЕРИСТИКА УМОВ РОЗВИТКУ СТАЛОГО ТУРИЗМУ В МІСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	159
Котик Л. ВИКЛИКИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ м. ТРУСКАВЦЯ: ЗАКИНУТІ КОМПЛЕКСИ І НЕДОБУДОВИ.....	163
Гавришок Б. Б., Дем'янчук П. М., Заблоцький Б. В. ПРО МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГЕОТУРИЗМУ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ЧОРТКІВСЬКОГО РАЙОНУ.....	170
Задворний С.І., Хома К.А. ТЕРИТОРІАЛЬНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПАМ'ЯТОК КУЛЬТУРИ МЕЛЬНИЦЕ-ПОДІЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	173
Дух О.І., Цицюра Н.І. ОСВІТНІ ПРАКТИКИ ОЦІНЮВАННЯ ЕКОСИСТЕМНИХ ПОСЛУГ ДЕРЕВ У КОНТЕКСТІ КЛІМАТИЧНОЇ ОСВІТИ.....	178

Наукове видання
**ПОДІЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ – 2025. НАУКОВИЙ ПРОСТІР:
МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ НАПРЯМИ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД**

*Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 25-ій річниці створення кафедри геоекології та гідрології
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира
Гнатюка і 10-ій річниці початку створення територіальних громад в Україні*

6-7 листопада 2025 року
м. Тернопіль

Підписано до друку 05.11.2025. Формат
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний
Ум. друк. арк. 14,60 Тираж 60 прим. Зам. 54